

Staatsgreep van milieutechnocraten?

Maike Akkers

SENIORPLANNER BIJ HET PROJECTMANAGEMENT BUREAU

Evert Bartlema

PORTEFEUILLEHOUDER WONEN, WERKEN EN STEDELIJKE Vernieuwing IN STADSDEEL WESTERPARK

Friso de Zeeuw

DIRECTEUR NIEUWE MARKTEN BIJ BOUWFONDS MAB ONTWIKKELING

We schieten door met de milieuregelgeving. In Europa en in Nederland helemaal. Dat vinden Maike Akkers, seniorplanner bij het ProjectManagement Bureau, Evert Bartlema, portefeuillehouder Wonen, Werken en Stedelijke vernieuwing in Stadsdeel Westerpark en Friso de Zeeuw, directeur Nieuwe Markten bij Bouwfonds MAB Ontwikkeling. Alledrie hekelen ze de 'staatsgreep van milieutechnocraten' die zorgt voor veel vertraging in de bouwsector. Wat is er aan de hand? Wat kunnen we doen?

Evert Bartlema legt meteen een voorbeeld op tafel, dat de impasse volgens hem goed illustreert. 'Wij willen een tunnel maken in een verkeersintensieve route langs de Spaarndammerbuurt voor het doorgaande verkeer richting A10. Dat is een maximale verbetering voor vele honderden huishoudens. Omdat de luchtkwaliteit op twee kleine puntjes, namelijk ter plaatse van de monden van de tunnel, iets verslechtert, is het nu plots de vraag of het wel mag. Dankzij de behoorlijk verscherpte milieuwetgeving en de interpretatie daarvan, kun je dus zelfs concrete verbeteringen in milieutechnische zin niet meer realiseren. We geven tegenstanders van projecten veel te veel handvatten om het proces maximaal te frustreren.'

'Te zot voor woorden', vindt ook **Maike Akkers**, hoewel er wat haar betreft geen sprake is van een onoplosbaar probleem. 'Het Besluit Luchtkwaliteit leggen we in

Nederland heel anders uit dan in ons omringende landen. Bij ons kan veel minder dan in Duitsland! Dus natuurlijk moeten we bijvoorbeeld richting VROM actie ondernemen. Maar je kunt nog steeds met een goede belangenafweging bereiken wat je wil bereiken. Bovendien moeten we hier in Amsterdam door met de projecten. Daarom pak ik het pragmatisch op. Op tijd en zorgvuldig kijken wat er op ons afkomt. Aan het begin van een project een uitgebreide juridische trajectverkenning. Daarmee kom je een heel eind, zo goedgelovig ben ik. Inderdaad is voor IJburg 2 het bestemmingsplan vernietigd. Maar de Raad van State heeft gewoon getoetst, ze keken er anders naar dan we dachten, maar het is goed te repareren.'

Friso de Zeeuw stelt dat sectorale regelgeving en gebiedsontwikkeling bijna per definitie een spanningsveld oplevert. 'Die spanning is momenteel te hoog opgevoerd.

Van links naar rechts: Evert Bartlema, Friso de Zeeuw en Maike Akkers

Het is deels een staatsgreep van milieutechnocraten die hier een rol speelt. Anderzijds hebben we natuurlijk ook met echte inhoudelijke dilemma's te doen, als het gaat om gezondheid.'

KLOOSTERREDENERING

'We zitten te klooiën op de vierkante centimeter. Het moet veel meer over de hoofdlijnen gaan. Gepriegel gebruiken mensen als aangrijpingspunt. En geef ze eens ongelijk, als ze om wat voor reden dan ook tegen zijn. Maar het ondermijnt het besluitvormingssysteem.' De redenering om vooraf alle juridische risico's te inventariseren en in te calculeren noemt **De Zeeuw** een 'kloosterredenering'. 'In een klooster heb je alle tijd en speelt geld geen rol. De oplossing, die daar uit komt, is in onze maatschappij meestal onwerkbaar. De bureaucraten wensen dat echter niet in te zien, tot aan de Raad van State toe. Ik ken daar mensen, die normaal heel aanspreekbaar zijn, maar vervolgens in een andere rol treden. Dan is hun referentie niet of dat het

plan doorgaat, nee, dan gaat het om de juridische vakbladen. En omdat daar staat dat IJburg 1 er veel te snel doorheen is gekomen, zijn ze nou aan het priegelen geslagen.'

Horen een paar oogkleppen bij de standaarduitrusting van een projectleider?

Bartlema stelt vast dat hij als politicus door de toenemende juridificering nauwelijks meer in staat is om een totaalafweging te maken. 'Je moet elk deelbelang veel te specifiek organiseren. Met die stoerheid van tien jaar geleden - waarmee bijvoorbeeld de Silodam is gerealiseerd, wat nu waarschijnlijk niet meer zo had gekund - zijn we ook aan de Houthavens begonnen. Zo van jongens we moeten af en toe risico nemen want anders maak je zoets nooit. Maar nu zeg ik: altijd herhaaldelijk reflecteren en risico's afwegen. Intern, maar ook extern, met alle partijen. Die stoere jongen moet zijn reflectie zorgvuldig organiseren. En dat deden we voorheen minder consequent.'

Akkers: 'Voorheen stond de stedenbouwkundige kwaliteit voorop. Te makkelijk werd gezegd: we regelen het wel. Het gaat er nu om dat we van tevoren inventariseren wat er kan en of we het Raad-van-State-proof kunnen maken. Met de stoere toer red je het gewoon niet. Het ligt niet aan de Raad van State, die mag niet op de beleidstoer gaan: woningen zijn belangrijker dan natuur of zoiets. Zij toetsen hoe we de regels toepassen. En als de regelgeving in Nederland zo is vertaald dat er niks meer kan, dan kan de Raad van State ook niks. Ons probleem zit bij de regelgevers.' Onlangs zette het ProjectManagement Bureau een aantal negatieve besluiten van de Raad van State op een rij. **Akkers:** 'Enerzijds zie je dat de regelgeving veel scherper is geworden. Maar veel ook wordt vernietigd omdat er aanvullend onderzoek nodig is. We zijn blijkbaar nog niet in staat om onderzoek zo te doen dat het Raad-van-State-proof is. Heel frustrerend, want je moet weer helemaal opnieuw beginnen en voor hetzelfde geld had je het in één keer goed gedaan.'

KRACHTEN BUNDELEN

De Zeeuw: 'Ik blijf het de omgekeerde wereld vinden. Natuurlijk moet je risicoanalyses maken. Maar even belangrijk is de vraag hoe je de uitschenkpunten vanuit met name Den Haag en Brussel nog een beetje in toom houdt. Hoe draag je alternatieven aan die leiden tot een minder Kafkaësk stelsel dan we nu hebben. Voor een deel zit dat in de wijze waarop wij Brussel interpreteren in Nederland. Voor een deel zit het ook in de Raad van State. Bijvoorbeeld het ontbreken van een reparatiemogelijkheid. Het is volkomen maf dat die er niet is. NEPROM heeft daar anderhalf jaar geleden in 'Groeï door snoei' al voorstellen voor gedaan. We zoeken aansluiting bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de G4 om de krachten te bundelen. Want dat doen we te weinig. Sybilla Dekker wil politiek wel, maar ze staat te ver van de praktijk af om de benodigde politieke doorzettingsmacht te hebben. Daar zit een kans.'

Ook in de samenwerking met het bedrijfsleven ziet **De Zeeuw** - kijkend naar bijvoorbeeld Rotterdam - mogelijkheden tot

verbetering. **Bartlema:** 'We zijn dat op dit moment aftastend aan het proberen, rechtstreeks en ook via het Havenbedrijf. Belangrijk is dat je de bedrijven ook wat moet kunnen geven. Er moet voor hen iets te winnen zijn. Het nieuwe Structuurplan bijvoorbeeld. Stadig heeft alles wat er na 2010 gebeurt uit de discussie gehaald, maar de bedrijven in het Havengebied willen langere garanties. Daar zijn dus dingen denkbaar en in die sfeer wordt er wel gepraat.' **De Zeeuw:** 'Soms zie je een merkwaardige coalitie tussen de milieubeweging en het georganiseerde bedrijfsleven. Dat leidt tot enorme vrije zones rond bedrijven. Daar kun je natuurlijk voor kiezen. Maar als je meer denkt vanuit stedelijk ruimtegebruik en intensief ruimtegebruik, dan staat dat haaks op elkaar. Mijn conclusie is: lui die hart hebben - beroepsmatig, vakmatig, commercieel - voor gebiedsontwikkeling, die hebben zich beter te verenigen dan tot nu toe het geval is. We moeten een tegenmacht beter organiseren.'

Bartlema betreurt tot slot het ontbreken van expertise-uitwisseling in Amsterdam. Hij pleit voor meer regie. 'Zoals we het nu doen is ronduit dom. Het gaat gewoon puur om het organiseren van kennis. Het PMB heeft een goede interne opleiding, waarom daar niet ook extern bij betrekken? Dat kan makkelijk, daar zijn helemaal geen extra budgetten voor nodig.' **De Zeeuw:** 'Een collega van mij heeft te maken met de milieuproblematiek versus gebiedsontwikkeling rondom de A10. Alle stadsdelen die daaraan grenzen zijn op hun eigen manier in de weer. Wat wel goed loopt is de bodemsanering. Dat gaat behoorlijk geolied hier. En dat hoor je wel eens anders. Amsterdam heeft daar onder regie van de Milieudienst een eigen progressief en pragmatisch beleid weten door te zetten. En dat werpt vruchten af.'

JURISTENPOOL

Onder voorzitterschap van de regisseur woningbouw is onlangs een juristenpool geformeerd. Naast het ter beschikking stellen van expertise aan specifieke projecten, doet de pool onderzoek en deelt opgedane kennis met vakgenoten.

